kavos puodelio" yra lyg tarpinė grandis tarp trumpųjų, lyg atsitiktinių, pasakojimų ir giliau pagrįstųjų. Išlikusi gyva kaceto kančiose žydė neturi nė mažiausios neapykantos savo kankintojams ir žydų žudikams. Kančia pripildė gilaus žmoniškumo jos sielą, ir jos atsiskleidimas Australijoj atsitiktinai kavinėje sutiktai europietei yra pilnas šilumos ir nuoširdumo.

Čia suminėti kūriniai rodo novelistės literatūrinius sugebėjimus, patraukliai paskaitomi. Tačiau tikras knygos svoris yra sudėtas į penkias platesnės apimties noveles. "Sūrus vanduo užlieja akis" atskleidžia gilų jaunos aktorės išgyvenimą ir jos žingsnius į tikrą meno kūrybą. Jos scenos žingsniai, susieti su realiu jos gyvenamos aplinkos pasauliu, su tikru įsijautimu į kuriamą vaidmenį, autorei pavyko atvaizduoti įtikinamai, įtaigiai, meninės tikrovės forma. Giliai judinanti novelė yra "Vėžliukas beprasmiškai rėplioja". Su pasikartojančiu išprotėjimu kovojanti Diana čia atskleista tokiomis šiltomis spalvomis, tokiais atvirais vidaus atsiskleidimais, kad iš karto pririša skaitytoją prie vykstančios tragikos ir nepaleidžia iki paskutinio puslapio. "Vasara pasibaigė. Čikados nutilo" meniniais vaizdais pradengia žmogaus charakteryje glūdinčius prieštaravimus. Juozo motina vis buvo vyro skaudinama, pajuokiama, bet jai mirus, tas pats šiurkštusis vyras visiškai pasikeičia ir miršta net negrįžęs iš tų laukų, kur žydi aguonėlės, kurias labai mylėjo jo žmona. O dabar motinos dalia tenka žmonos užguitam Juozui. Bet po sutrenkimo, automobiliui sudužus, jis atgauna drąsą ir valią. Įdomus lūžis, nors ir nevisos vaizdavimo siūlės pavyko autorei gerai susiūti. Kiek sentimentali, bet giliu žmoniškumu dvelkianti yra novelė "Domino kaladėlės". Tai senosios formos novelė, kai autorius pats viską "žino". Širdimi negaluojanti senutė, dėstydama domino kaladėles, prisimena ryškiausius savo gyvenimo momentus. Tėvams žuvus miškų gaisre, ji auginta prieglaudoje, žiauriai su ja elgiantis, bet paaugus patenka tarnauti pas labai gerus žmones, išleidžiama už gero vyro, paskui iš tos pat prieglaudos įdukrina mergaitę. Pasakotojos širdyje išdilo prieglaudos padaryti randai, bet jos auginėje jie pasiliko daug gilesni, negyją. Tik globėjos mirtis prie domino kaladėlių ir joje pabudina ašaras, pažadina išganingą lūžį. Tai lyg priešmirtinis gyvenimo filmas, toks gyvas ir spalvingas, bėgas prieš skaitytojo akis. Jį "žino" autorė. Seniau visi rašytojai taip "žinojo", dabar mėginama dokumentuoti, kokiu nors liudijimu atsiremti. Bet ir šitas senoviškas kelias nėra novelei koks trūkumas, nes kūrinys iš tikro spalvingas, lengvai tekantis, gyvas, šiltas, spindis nuoširdumu. Ir titulinis "Kalnų velnias" padvelkia tikrumu, pergyvenimo realumu, pasakojimo autentiškumu. Mokyklos valytoja, darbo prievolę atliekanti lietuvė, išvyksta savaitgalyje į kalnus su mokyklos vedėju australu. Ten randa atsiskyrėlį gyvačių gaudytoją, chemijos mokslus baigusį universitete, išgyvenusį nelaimingos meilės nuotykius. Gamtos egzotiškumas, romantinė meilė, atsiskyrėlio charakteris, ekskursantės įspūdžiai--supinti čia į tokią darnią pynę, nuspalvintą nuotaikos, kad gauname tikrą kalnų velnią, jau geroja prasme aptartą šio rašinio pradžioje.

Agnė Lukšytė

Knygos pasakojimai beveik visi pinami pirmuoju asmeniu. Lietuvė mergina, gal net pati autorė, susitinka kaimynystėje, darbovietėje, kavinėje ar net gatvėje pažįstamą ar atsitiktinai sutiktą žmogų, ir atsiskleidžia plunksnos verta istorija. Tas antrasis, paprastai, yra australas ar šiaip kitataučis. Visa novelės aplinkuma australiška: miestas, kalnai, dykumos, karštis, sausra ... Žmogus visur yra panašus— su savo meile, vienišumu, džiaugsmu, sielvartu, nelaimėmis, viltimis, norais, siekimu laimės. Su tokia šiluma autorė vaizduoja savo novelių žmones, lyg jie būtų broliai, seserys, artimi giminės, brangūs draugai. Tas gilaus žmoniškumo bruožas yra brangi A. Lukšytės novelių savybė.

Stilius gana lengvas, vaizdus, sakinys neperkrautas, gyvas, ritmingai plaukiąs. Pokalbiai natūralūs, vartojami ten, kur jų reikia. Galėtume prikišti kaikurias kalbos ir sintaksės klaidas, skyrybos nenuoseklumą. Tuo atžvilgiu lyg juntamas atitrūkimas nuo gyvųjų kalbos šaltinių. Naujuose kūriniuose kalbos taisyklingumą, turtingumą ir grožį autorei reikėtų įsakmiai atsiminti. Tie kūriniai, kurie sukurti ant gilesnio psichologinio pagrindo, yra knygoje patys geriausi. Tų gelmių reikėtų ir ateityje nepamiršti. Tačiau turinio gilumui turi atatikti ir formos tobulumas. "Kalnų velnias", kaip pirmoji knyga, yra visai gera. Išleista Australijoje, bet net Amerikos leidiniai turėtų tokio išleidimo pavydėti: geras popieris, gražus šriftas, tinkamas formatas, geras įrišimas. Tekste net dešimt dail. V. Rato iliustracijų, jo paties aplankas.

Agnė Lukšytė, KALNŲ VELNIAS, novelės. Išleido H. Meiliūnas, Box 1653, G. P. O. Sydney, N. S. W. 2001, Australia. Atspaudė spaustuvė Mintis, 1970 m., 174 psl., kaina Anglijoje ir Australijoje $5, U. S. A. ir Kanadoje $5.50. Dailininkas Vaclovas Ratas.

MOTERS ASMENYBĖ

T. B. Mikalauskas

Žmogaus gyvenime asmenybė yra daug vertingesnė už fizinį kūno grožį. Gražumas be asmenybės labai greit nublunka. Daug mergaičių gimsta fiziniai labai gražių, bet nei viena negimsta jau turinti asmenybę, mandagumą, visuomeniškumą. Grožis yra Dievo dovana be jokio mūsų nuopelno. Gi asmenybė turi būti paties žmogaus padaras, ji privalo būti vystoma nuo jaunų dienų ir ugdoma, kaip gėlė darželyje. Ir tai ne vienos dienos, ne vienų metų darbas, bet viso gyvenimo, sakyčiau iki gilios senatvės.

Moteris gali įsigyti asmenybę išmokdama jai prideramus darbus. Gali būti labai graži, bet jei jinai tinginė, apsileidusi, temoka tik spoksoti prieš televiziją, jos vertė nulis. Jaunos mergaitės privalo išmokti sportuoti, dainuoti, šokti, groti mėgiamu instrumentu, kaip akordeonu, pianinu, gitara, be to, virti, siūti, pamėgti skaityti gerą, rimtą literatūrą, visa tai ugdo puikią asmenybę, brangesnę už betkokį turtą. Tokia asmenybė visiems įdomi ir maloni. Tada ir draugiškumas mielas, pageidautinas, suteikiantis visiems didelio džiaugsmo.

Mergaitei paliktai vienui vienai būtų beveik neįmanoma įsigyti asmenybę. Jos laimei yra keletas puikių priemonių asmenybei ugdyti. Pirmoji ir nepamainoma priemonė yra mokykla. Tik ne visos moka įvertinti mokyklą, eina tik laiko praleisti, žiūri į kaip neišvengiamą būtinybę, nes yra valdžios įsakymas ją lankyti iki 16 metų amžiaus. Mokykla nuo gilios senovės yra laikoma pasiruošimu gyvenimui. Mokykla nėra vien tik žinių įsigijmui, yra institucija, kur išmokstama geriau gyventi ir pažinti savąjį likimą.

Asmenybėn įeina siela ir nemirtingumas, kažkas neapčiuopiamo, begaliniai brangaus. Čia yra asmenybės viršūnė. Kitaip sakant, siekimas begalinės laimės.

Antroji priemonė asmenybei įsigyti yra atvirumas. Betkoks užsidarymas vien savyje žlugdo asmeniškumą. Moteris turi būti linksma, be jokių paslapčių. Teisingam ir garbingam žmogui paslapčių nėra. Mokinkimės iš didžiojo Mokytojo Kristaus. Pažinkime jo asmenį, tada sužvilgės ir mūsų sielos grožis, išplaukiantis iš kilnios asmenybės.

Garsus prancūzų rašytojas Duppanloup labai gražiai nusako moterį:"Ji yra meili, lanksti, maloninga; ji lengva žingsniuose, vos paliečia žemę eidama, jos kilnumas siekia dangų. Moteris mažiau materialistė už vyrą. Greitesnė entuziazmui. Ji daugiau supranta širdies reikalus, ji dvasiškesnė už vyrą. Nuolankesnė, jautresnė ir pamaldesnė už vyrus. Ji yra gailestinga ir duosni. Bėdos, vargai neatima drąsos. Ji sugeba pasiaukoti tyloje, moka šypsotis ašarose". Štai kokie gražūs moters talentai, koks pajėgumas, koks turtas! Moters širdis, supratimas, meilė, pasiaukojimas, visa tai sudaro nuostabią jos asmenybę.

• MOTERYS PASAULYJE

S. Lilė Milukienė Skaučių Seserijos vyriausia skautininkė ilgą laiką dirbo su skautėmis, prieš metus buvo išrinkta Vyr. Skautininke. Jos pačios žodžiais "Seserija yra didelė ir auganti, jaunatviška ir vis besikeičianti šeima. Mūsų nuolat didėjančios gretos mus skatina vis labiau ryžtis darbui. Ne žodžiai, o tik mūsų pavyzdys įdiegs jaunesnei sesei tiesos ir pareigos jausmą".

Raš. Marija Aukštaitė (Navikevičienė), "Moters" bendradarbė, atšventė 75 m. jubilėjų. Kanadoje gyvena nuo 1930 metų. Daug rašo spaudoje; redegavo "Nepriklausomą Lietuvą"; išleido poezijos rinkinį "Rožių Vasara". Linkime jubiliatei daug sveikatos ir sekmingų metų.

Poetės Z. Tenisonaitės-Hellemans redaguota ir versta į flamų kalbą lietuvių poezijos knyga jau pasirodė. Sveikiname mūsų mielą bendradarbę garsinančią lietuvius poetus.

Šią vasarą Europoje lankėsi "Moters" administratorė **B. Pabedinskienė** ir bendradarbė **S. Girdauskienė;** rudenį išvyko red. narė **I. Kairienė,** redaktorė **N. Kulpavičienė** ir K. L. K. Mot. d-jos c. v. pirm. dr. O. Gustainienė.

LKMOPS Valdybos Pirmininkė lankosi Čikagoje

Prof. dr. A. Šlepetytė-Janačienė, Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos Valdybos Pirmininkė, tampresnių ryšių palaikymui, š. m. vasario mėn. lankėsi Čikagoje ir ten turėjo pasitarimą su lietuvių katalikių moterų organizacijų pirmininkėmis bei atstovėmis.

Susirinkimo metu, Čikagoje Liet. katal. moterų organizacijų atstovės išreiškė pritarimą šiai patriotinei ir katalikiškai veiklai ir drauge jieškojo būdų, kaip tinkamiau būtų galima sustiprinti ryšį tarp LKMOPS valdybos ir visų išsibarsčiusių katal. moterų organizacijų Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Buvo paliestas ir lėšų telkimo klausimas. LKMOPS valdyba buvo paprašyta daugiau informacijos, teikiant daugiau žinių spaudai apie veiklą. Sąjungos pirmininkė pažymėjo, kad valdyba 3—4 kartus per metus leidžia biuletenį, labiausiai atkreipdama dėmesį į nuveiktus tarptautinėje plotmėje darbus ir kvietė dalyvavusias atstoves teikti daugiau žinių apie vietinę veiklą.

Buvo prieita išvados, kad būtų prasminga, jei Čikagoje esančios devynios lietuvių katalikių moterų organizacijos netik veiktų paskirai kaip iki šiol, bet taip pat turėtų savo jungtinę atstovybę, kurios atstovės reprezentuotų ir kalbėtų visų Čikagos katalikių moterų organizacijų vardu minėjimuose, suvažiavimuose bei visur kitur, kur būtų kviečiamos dalyvauti. Ši atstovybė palaikytų nuolatinį ryšį su LKMOPS valdyba. Dr. A. Janačienė LKMOPS valdybos vardu pakvietė p. M. Rudienę, p. A. Dumbrienę ir p-lę E. Vilimaitę imtis iniciatyvos ir ta linkme pradėti darbus. Taip pat buvo iškeltas LKMOPS Tarybos suvažiavimas Čikagoje bei kiti einamieji reikalai. Susirinkime dalyvavo: ponios M. Rudienė, A. Dumbrienė, A. Gabaliauskienė, O. Gradinskienė, J. Lungienė, E. Paliokienė, M. Remienė, A. Rugytė, J. Valdienė ir J. Vilimaitė **E.**

LKOS TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos Valdyba nutarė sušaukti Tarybos suvažiavimą 1971 m. lapkrič. 14 dieną Kultūros Židinyje 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY. Darbotvarkėje numatyta pagvildenti šių laikų jaunimo ir vyresniųjų santykius. Į Tarybos suvažiavimą prašoma liet. katalikių moterų organizacijas atsiųsti savo atstoves ir patiekti raštu savo veiklos apyskaitas.

Akademikių Atstovybė

LKMOPS valdybos pastangomis susidarė katalikių akademikių atstovybė New Yorke. Laukiame, kad ji įneš daug gyvumo į moterų veiklą.

Pianistė Raminta Lampsaitytė su pasisekimu koncertuoja įvairiose J.A.V. lietuvių kolonijose. Muzikos mokytis pradėjo būdama 6 metų, baigė Valparaiso Universiteto muzikos fakultetą B. A. laipsniu.

Žymios amerikiečių rašytojos mėgsta vaizduoti paslaptingus namus, su juos supančia romantiška aplinka ir kokia nors tragiška šeimos istorija. Pavyzdžiui Daphne du Maurier's "Rebecca", Mary Stewart's "Crystal Cave", Victoria Holt's "Secret Woman" ar Elizabeth Goudge's "Child from the Sea". Panašių moterų romanų pareikalavimas ypač pakilo tarp 1950-60 metų. Be aukščiau minėtų autorių tuo laiku iškilo dar Norah Lofts, Catherine Gaskin Phyllis Whitney; taip pat, Jill Tattersall, Jane Aiken Hodge. Daugumą jų pradėjo rašyti "romantiškas biografijas" ar šiaip mistiškas "namų istorijas", kai neturėjo daugiau kuo kitu užsiimti, lyg ir nuobodžiavo; taip bent spaudoje iškelia jų kritikai (vyrai). Mary Stewart, girdi, pradėjo rašyti romanus, kai sužinojo, kad negali turėti vaikų.

Tačiau, pačios tos rašytojos tvirtina, kad jos rašo ne dėl turimo laiko pertekliaus, bet kad rašymą laiko svarbiu savo pašaukimu. Ir, pavyzdžiui, Mary Stewart yra pasakiusi, kad ji nepakenčia išsireiškimų "moteriški romanai" ar "moterys rašytojos". O Norah Lofts sako: "Aš jaučiuosi atstumta, jaučiuosi užgauta, noriu viską mesti; bet vėl — juk negaliu nuskriausti skaitytojų: atimti jiems geros lektūros džiaugsmo".

O kaip lietuvių rašytojos? Kokia jų padėtis? Ar jos rašo, kad neturi vaikų ir kad pertekusios atliekamu laiku? Ir koks visuomenės-skaitytojų bei kritikų požiūris į jų darbus? Kas į tai atsakytų? — A.

...ar nepamiršote prisiųsti didžiojo laimikio bilietų šakneles?...